

Risvide, *Salix arbuscula*, ny för Dalarna

Lennart Bratt, Falun

Jag har under senare år ägnat ganska mycket av min botaniserande tid till norra Dalarnas fjäll- och skogsland. Till höjdpunkterna vid vandringar i dessa magermarker är när någon rikare fläck uppdagas. Flitigt studium av topografi i kombination med berggrundskarta kan ge resultat, men ibland kan rikmarker uppträda till synes oförklarligt.

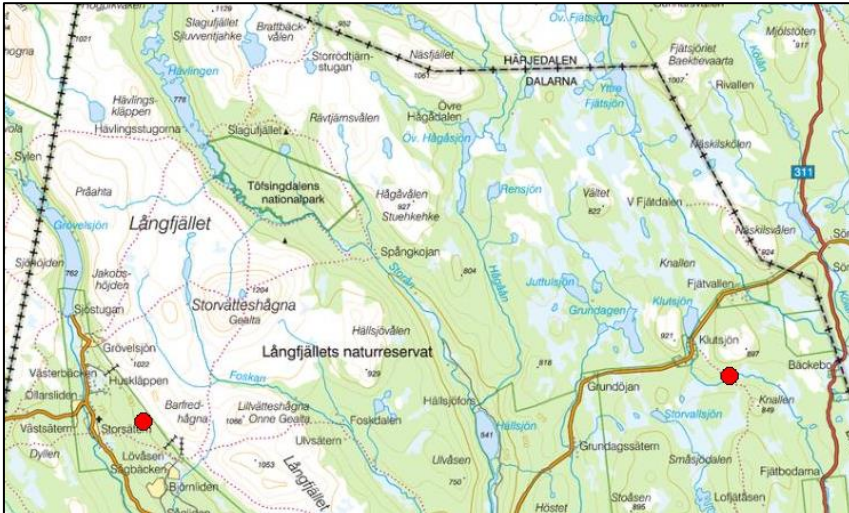
Till rikmarkerna hör ofta en eller ett par småvuxna videarter; mest frekvent glansvidet *Salix myrsinities*, men ibland även blekvide *S. hastata* eller nätvide *S. reticulata*. Inte sällan vållar videarterna svår huvudbry eftersom de avviker på ett eller annat sätt från karaktärerna i floran, och inte sällan lämnas de med ett uppgivet stön därhän. I det följande ska beskrivas två fynd som jag har landat i övertygelsen att det handlar om risvidet, *S. arbuscula*, en art som inte har redovisats från Dalarna tidigare.

Risvide beskrivs i den *Virtuella floran* som en ”lågväxt, vanligen nedliggande, risartad buske som knappast blir mer än en halv meter hög. De unga kvistarna är kala och rödbruna. Bladen är elliptiska, vanligen bara en till två centimeter långa, med kal, något glänsande ovsida och grågrön undersida som ibland har rödaktig mittnerv, bladkanten är naggsågad. Stipler saknas”.

Dalafyndet är ganska väsensskilda på det sättet att vid Lappvallen är växten upprätt med kraftiga risstammar och några dm hög (se bild), medan den vid Lill-Fjätan bildar nedliggande, krypande revor.

Jag har alltså funnit risvidet på två platser i nordligaste Dalarna. Den första lokalen uppdagades 2015 i augusti då Långfjällets sluttnings-skogar inventerades. Flera rikare stråk rinner upp i slutningen strax nedanför kalfjällsgränsen, och vid den så kallade Lappvallen på ca 800 meter över havet finns ett vackert rikkärr draperat av blodnycklar och brudsporrar. I kärret växer glansvide, tagelstarr och borststarr, alla exklusiva kalkkärrsarter.

I sällskap med glansvidet påträffades skotten med mycket småbladig *Salix* som insamlades och skickades till Erik Ljungstrand i Göteborg för utlåtande. Hans svar blev lite svävande att det mycket väl kan vara risvide, men att blommande ex borde insamlas. Ett återbesök gjordes

De två fyndplatserna för risvide, den västra kallad "Lappvallen", den östra "Lill-Fjätan".

därför i juni 2017, men dessvärre tycks inte beståndet vara fertilt, så några blommor hittades inte.

En ledsen kvist av risvidet vid Lappvallen ligger fortfarande på mitt skrivbord som en påminnelse om att jag borde försöka hitta fertila exemplar. När jag sneglar på kvisten stärks jag dock i min övertygelse att artbestämningen är korrekt...

Rikkärret vid Lappvallen med tagelstarttuvor i förgrunden och fjällnära granurskog i bakgrunden.

Förekomsten vid Lill-Fjätan upptäcktes i september 2018 då av en slump ett vackert rikkärr visade sig finnas som ett stråk mellan de vackra slåttervåtmarkerna som finns längs ån och den angränsande extremt magra tallskogen. I kuddar med rikligt av björnbrödd och hårstarr växte risvidet med ett fåtal skott.

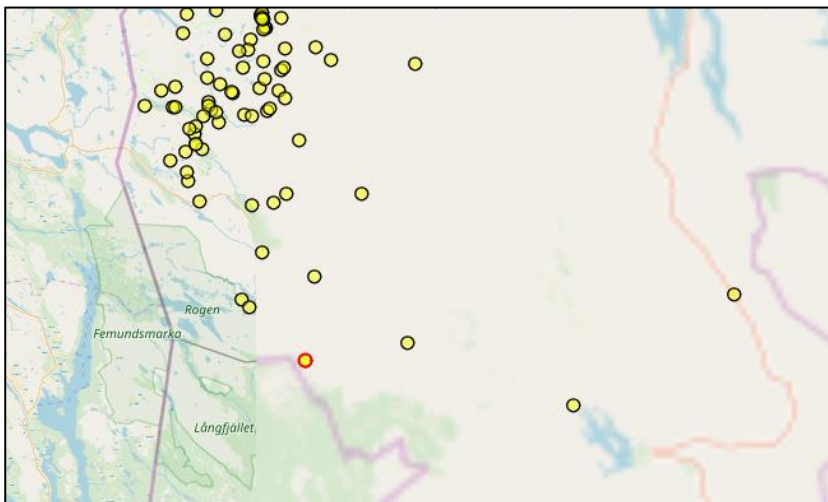
Utbredning

Risvidet är ingalunda någon utpräglad nordlig art, utan främst en art med bestämda krav på kalkrik fjällmark eller fjällnära våtmark. Förutom ett par märkliga förekomster i Svegetrakten finns de närmaste frekventa fynden i Härjedalens kalkrika fjällområden. Ett fynd gjort av Bengt Danielsson är dock beläget ett stenkast från Dalagränsen, vid Rivallen ca 15 km norr om Lill-Fjätanförekomsten.

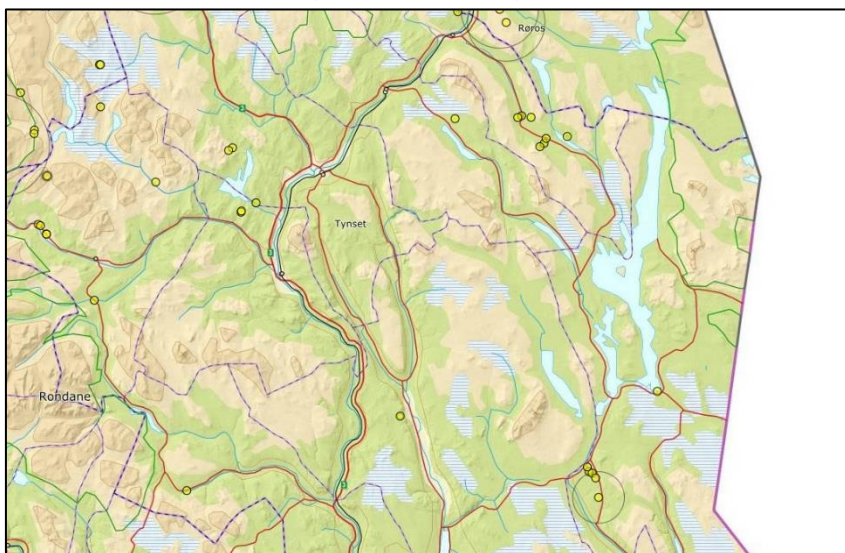
Blickar man västerut över gränsen mot Norge finner man att arten förekommer ett gott stycke söderut i landet. Nära Sverige finns uppgifter

från Drevsjötrakten ”Femundsänden, vika ved rutebilstasjonen” ca 13 km VNV om Flötningen.

Risvidet förtjänare uppenbart att eftersökas i lämpliga miljöer i nordligaste Dalarna. Mina uppgifter ska snarast även rapporteras till Artportalen och dalafloiran.se.

Risvidets södra utbredning. Med rött är Rivallsförekomsten markerad. Nedan: Risvidet i närbelägna delar av Norge. Ur Artobsernasjoner.no

Från Lill-Fjätan: Ovan övergången mot rik kärrmark, nedan närbild från en av "kuddarna" med revor av risvide.

